

Bilag 4

RETSLÆGERÅDET

Frederik V's Vej 11

2100 København Ø

Telefon (01) 37 32 22

København, den 12. oktober 1979

I besvarelse af justitsministeriets skrivelse (nr. L.A. 1979-20002-65) vedrørende de eventuelle psykiske følgevirksomheder af isolationsanbringelse under varetægtsfængsling skal retslægerådet udtale:

Rådet finder det hensigtsmæssigt indledningsvis at tage stilling til ministeriets subsidiære spørgsmål, nemlig spørgsmålet om, i hvilken udstrækning de i litteraturen foreliggende oplysninger om de psykiske følger af forskellige former for isolation kan lægges til grund for en bedømmelse af de eventuelle psykiske følger af den isolationsform, der her i landet anvendes over for varetægtsarrestanter.

Det gælder generelt, at en persons psykiske reaktion på isolation i videste forstand beror på

1. den pågældendes individuelle psykiske resistens,
2. isolationens art og grad samt
3. hans totale livssituation – herunder sjælelige belastninger af anden art end isolationen som sådan – i isolationsperioden.

Hvad angår isolationens art og grad spænder denne ifølge sagens natur over et vidt spektrum, strækkende sig fra den totale såkaldte sensoriske deprivation – hvor den pågældende (eksperimentelt) er berøvet enhver visuel og auditiv og så vidt muligt også taktil (berøringmæssig) påvirkning – til en isolationsform, der efter det oplyste eksempelvis anvendes over for varetægtsarrestanter her i landet, hvor de pågældende har mulighed for at læse, høre radio, eventuelt se fjernsyn og især har mulighed for jævnligt i dagens løb af tale med vagtpersonalet.

Omend den menneskelige reaktion på de forskelligartede isolationsformer indeholder visse (kvalitative) fællestræk, herunder tilbøjeligheden til udvikling af passagære halluci-

natoriske fænomener, er graden af disse reaktioner selvsagt højst forskellig.

En betingelse for, ud fra de i litteraturen foreliggende oplysninger om de psykiske følger af isolationen, at drage slutninger vedrørende virkningen af den her i landet anvendte isolation af varetægtsarrestanten må i overensstemmelse hermed være, at der er tale om sammenlignelige isolationstyper. Det følger heraf, at erfaringer fra sensoriske deprivationsforsøg, »polarforskere, jethpiloter, astronauter og krigsfanger« m.m., nok kan tillægges teoretisk interesse ud fra et lægeligt synspunkt, nemlig ved at belyse mulige sjælelige reaktionstypers fremtrædelsesformer, men at disse erfaringer må anses for værende uden praktisk relevans i relation til spørgsmålet om isolation af varetægtsfanger under den form, denne finder sted her i landet. Rådet er ikke bekendt med videnskabelige arbejder, hvor det anførte nødvendige krav om sammenlignelighed, hvad angår arten og graden af isolation, er opfyldt. Som følge heraf må rådets svar på ministeriets subsidiære spørgsmål om, hvorvidt de foreliggende litterære oplysninger kan lægges til grund for en bedømmelse af de her i landet anvendte isolationsformer over for varetægtsarrestanter, være benægtende.

Til ministeriets principale spørgsmål om, hvorvidt rådet ser sig i stand til at fremkomme med en udtalelse om de eventuelle psykiske følger af isolation af varetægtsarrestanter her i landet, må retslægerådet svare, at rådet for nærværende ikke anser dette for muligt, da et materiale til belysning af spørgsmålet ikke ses at foreligge. Rådet er bekendt med enkelttilfælde, hvor fanger, herunder isolationsfanger, har reageret med symptomer, som kan henføre de pågældendes tilstand til de af overlæge Finn Jørgensen omtalte syndromer, men rådet er uden kendskab til den hyppig-